

Titel: Den Danske gamle Nordmand Christian Jacobsen Drackenbergs adskillige Syner og underlige Hændelser, som han har havt imedens han har levet, hvilket udgjør en Tid af Hundrede og Syv og Fyrgetyve Aar, samt ziret med hans Portrait.

Citation: "Den Danske gamle Nordmand Christian Jacobsen Drackenbergs adskillige Syner og underlige Hændelser, som han har havt imedens han har levet, hvilket udgjør en Tid af Hundrede og Syv og Fyrgetyve Aar, samt ziret med hans Portrait.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 15*, Borups Efterl., s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_015-shoot-workid1_015_003.pdf (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 15

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

2

Den

Danske gamle

Nordmand

Christian Jacobsen Drackenbergs

adskillige

Syner

og underlige

Hændelser,

som

han har havt

imedens han har levet,

hvilket udgjør en Tid af

Hundrede og Syv og Fyrgetyve Aar,

samt ziret med hans Portrait.

Khavn, trykt og findes til Kiøbs hos Borups Efterl. boende i store Helliggeist - Strædet.

3

4

Rordmanden har levet i 7 Kongers Tid, omendskiønt andre Efterretninger sige kuns 6. Det første Syn, han saae, da var han kuns 3 Aar gammel, da saae han, at Kong Frederich den Tredie vilde lide meget af Adelen, som paa den Tid vilde have Polske Adels Privilegier. Vi have ofte seet; men nu besynderlig, hvor ulykkeligt et Land er under polsk Regierings Form. Men a propos om Polen, da sige Aviserne, at man vil overtale den nærværende Konge i Polen til, godvillig selv at sige

sig af med Regieringen. Mon

troe han gjør det? — Men vi vil forlade

5

4 saa høye Ting, og ikke fordybe os i Statssager, som overgaae vort Begreb. Vi vil nedlade os til smaae Ting. — Nordmanden saae ongefær paa samme Tid, at et Stykke Blye forvandlede sig til Guld; at dets Glands strakte sig over hele Verden; at Ismaeliterne maatte vige for dets Skin; at de polerteste Nationer maatte beundre dets Herlighed og Bonitet. — Man har vildet forklare dette om Russerne. — See nu er vi i Statssager igjen; men dette kommer deraf, at vi maae følge Synernes Tidspunkt. — Nu komme der nogle Bagateller. — Han saae, at nogle Abekatte af en spæd og kielen Gestalt fik Lyst til at være Mennesker. De skammede sig ved at være Aber. De lod sig skiere for Tungebaand. De lærte at fløyte, at synge, og nogle visse Talemaader. Af sig selv vidste de allerede at skiere Caprioler, at bruge Snustobak, og at gjøre latterlige og naragtige Gebærder. De vare nu altsaa nesten ferdige. Den verste Pust var dog tilbage, nemlig at de skulde have Menneske-Ansigter. Han, som i Ulysses von Ithaca kan omskabe Sviin til Mennesker og Mennesker til Sviin, havde med Fornøyelse seet disse Abekattes Indfald, maatte hiertelig lee, og

6

5

for at fornøye baade dem og sig selv, gav han dem deylige Fruentimmer Ansigter. De faae med Beundring paa hinanden, sprang af Glæde og raabte idelig: Vi ere ikke alene Mennesker; men endog Kiernen af det hele menneskelige Kiøn. De besluttede alle at forføye sig til Iberiens Naboer, hvor de meente, at deres Artigheder og Skiønheder skulde gjøre største Opsigt. — De bedrog sig heller ikke; thi de bleve antagne for Naturens Mesterstykker, og, som Naboerne af Iberien paa den Tid formedelst een af deres Regentere (som havde passeret en lang Levetid med at slaae Folk ihjel, skiønt han profiteerte intet derved, og havde i det øvrige et noble Gemyt,) havde erhvervet sig saadan Myndighed og Seyer over alle Nationers Gemytter, at

man i alle Ting troede dem blindt hen, ligesom Bønderne troe deres Degne, saa fore disse nye Abe Mennesker hen til andre Lande; hvor de i kort Tid hvervede forskrekkelig: ligeledes reyste andre Nationer hen til dem, og gavede skrekkelige Pengesummer ud for at lade sig oplære i alle deres Artigheder og Konster. I en Hast blev Allemanien og Scandinavien opfyldte med denne nye Menneske-Yngel. De andre Natio-

7

6

ner vare meget haardnakkede; dog lode de sig ogsaa hverve i god Antal. Men der var et selsomt Folk, som paa ingen Maade vilde lide disse Aber, og derfor i alle Ting opførte sig tvertimod dem, saa at naar hine pyntede sig som Dukker, saa vare disse skidne som Sviin, naar hine vare høflige og snakkede altid, vare disse grove og talte snart aldrig, naar hine roste sig af at være Kiønnets Seyerherrer, roste disse sig af at være Kiønnets Foragtere og Hadere. — Man har vildet forklare det første om de Franske Petitmaitre, og det sidste om de Engelske Misantropper. Siden i Opvexten og Manddommen har han seet nogle underlige Syn til Søes. Han saae at leve og opholde sig i Havet de saa kaldte Havfruer, som ere de skønneste Jomfruer i deres hele Skabning, alene undtagen at de havde Fiske-Haler: de sang fortreffelig, taledede alle Tungemaal, og kunde forud sige tilkommende Ting. — Man har vildet forklare dette om Skiøgerne. Deres Sang eller Stemme er liflig, sød og angennem. De kand tale alle Sprog, nemlig i forskjellige Toner og Udtryk til forskjellige Temperamenter. De kan forudsige tilkommende Ting, nemlig at deres Fanger komme

8

7

tilig eller sildig i den yderste Elendighed. Videre har de og noget ved Halen, som man kalder Fisk. — Han har seet et Dyr i Havet med et rundt Hoved, en Art af Sverd i Panden, 2 glubske Øyne- og ellers saa glat som en Aal. — De opslugede alle de andre Fisk, naar de kunde, der ikke i alle Ting vare skabte, som de. — Man har vildet forklare dette om Kietter-Støverne. — Alting gaaer rundt omkring for dem i Hovedet, saa at det stedse er svingelt og ør. I deres Pander er Sverd; det er Ryaler og Signal til Mord og Brand. Deres Øyne røbe Blodgierrighed. De ere saa glatte som Aal; thi de glide bort, naar man vil tage fat paa dem, det er: de veed saa vel at masqvare sig, at man ikke saa let kan opdage deres Tanker, og de vil opsluge alle de andre Mennesker, som ikke ere skabte som de, det er: som ikke har de samme Meninger, som de, dog er det ikke saa meget for Meningernes Skyld som for at bevare sig selve deres store Herlighed; forøge samme i det uendelige, og, ved at bringe alting i Forvirring og Uroe i Landene, fiske i rørt Vand. Luther skulde ikke brændes, saa lige for sine Meninger, som fordi hans Lære beklippede den Catholske

9

8 Geistligheds overdrevne Herligheder. Dog maae vi tilstaae, at den Danske Geistligheds Herligheder leed alt for stort et Skaar. Vi ynke ikke just Klokkerne: De har endnu (Klokkeratet være lovet) ingen Nød. Men mange Professorer og Præster ere alt for slet aflagde, og da der er føde og syge Hospitaler for alle andre indtil Selgekierlinger, saa er det artigt, at der er slet ingen af saadanne Stiftelser for Studentere og ulyksalige Lærde. Der ere vel et Par Collegier, hvor Studenterne nyde et lidet; men hverken ere disse Collegier tilstrækkelige til saa mange, og tilmed ere de kuns for unge Studentere, da vi tale om gamle, udlevede eller syge. Mangen ulyksalig Lærd kunde fra slige Hospitaler levere os ypperlige Skrifter, til største Nytte og Ziir for Fædrenelandet. — Men til Nordmanden igien. — Han saae engang paa sine Reyser (jeg veed ikke, enten virkelig eller i Syne,) et Land, deelt i mange smaa Stater, som ikke dependeerte af hinanden, men regieredes, enhver paa sin Viis, efter forskellige Love og Skikke, og efter forskellige Regierings Former, dog vare de alle enige i at myrde hinanden. Naar en Fyrste havde holdt en prægtig Festin, og

10

9

diverteret sig med sin Maitresse, gik han ofte roelig ind i sit Cabinet, og lod befale, at nogle hundrede tusinde Mennesker skulde hen at slagtes, og at et vist Antal Stæder og Landsbyer skulde brændes. - Hvorfor? — Fordi han vilde saa have det. — Raadet kaldte ham stor, og Fædrenelandets Fader; og det heele Folk, end og de, som skulde slagtes, kaldte ham den største, viseste og beste Fyrste paa Jorden. Denne Act kaldte de at føre Krig. Naar der nu er slagtet saa mange, som man skiøtter om, gjør man en evig Fred, som, uagtet sin Evighed, strax brydes igien, saasnaart man har samlet Penge til at lade flere slagte for; thi denne Slagten koster Penge. De gemeene Slagtere lade sig betale, for at slagte deres Qvæg; men disse give mange Penge til, for at faae deres slagtede. Saa ulige dømmes og handle Menneskene. Ellers er her meget godt i andre Ting: hverken de Høyere eller ringere Embedsmænd tager Stikpenge; det forretter deres Koner og Domestiquer. Processer afgiøres paa en meget kort Tid, og endes, ligesaasnaart begge Parterne, eller den ene er ruineret.

11

10

Den ønskeligste Eenighed og broderlige Kierlighed hersker iblandt Dommerne og Procuratorerne, hvilket end og gaaer saa vidt, at de hielpe hinanden med Raad og Daad. O ønskelige Stater, hvor Eenighed regierer! *concordia resparvæ epercunt.* ∴ Et lidet bliver stort ved kierlig Eenighed. Denne Eenighed volder og, at Baade Dommerne og Procuratorerne staae sig vel. Vel lide de Sagsørende derunder. — Men alle Mennesker kan ikke være lige lykkelige, og som oftest skiendes disse Narre om en L. — De betale nogle, som idelig skal laste deres Feyl, og opmuntre dem til Moralitet og Dyd. Man skulde vel tenke, at Det var ondt, at hverken Moralisterne eller de Tilhørende vil afstaae fra de Feyl, som saa ofte og idelig lastes. — Ney saa mæn er det ikke; thi hvis alle bleve dydige med eet, saa maatte man jo reducere alle disse Moralister, som man da ikke længere behøvede, og dermed vare de vist ikke tiende. — De har nogle Huse, som De sige at være helligede og indviede til Det allerhøyeste Væsen. Imidlertid sladdre de og gjør Amours inden i dem, og

12

11 uden paa gjøre de snart andet. — Fy! hvilket dumt Land maae dette være! — Man handler ikke saaledes, hverken i Tyrkiet eller Barbariet. I nogle af disse Stater komme gamle udlevede Folk, som bede veres Medborgere om et Stykke Brød, og unge friske Gavtyve, som bestiele, røve, plyndre, og ofte oven i Kiøbet prygle deres Medborgere i eet og det samme Fangehuus, og som oftest behandles paa een Fod. — Selsomme og unaturlige Skik! — I nogle af disse Stater vil de Fornemme ikke raisonnere, og de Gemeene maae ikke; thi raisonnerer den Ringere, naar den Fornemmere ikke kan lide det, da, hvis han er Militair, bliver han tampet eller pidsket: Er han Civil, bliver han arresteret paa Vand og Brød i et mørkt Hul, og er han af geistlig Stand, bliver han relegeret. — Dette er vist ikke Fornuftens Land. — Naar Folk døde, saa græde de, og naar de fødes, saa lee de. — Selsomme Folk! har de Døde ikke bedre, end de Levende? — Dog ere der og nogle, som ere saa fornøftige at lee over de Døde, meest dem, som verved faae en rig Arv. — I nog-

13

12

le af disse Lande har enhver sit visse og tilforladelige at leve af; men de Studerende skal leve af Slumpelykke, eller af det blotte Navn. - Hille mænd! der maae de Studerende i Almindelighed være i en høy Priis. — I dette Land veed man ikke af Kierlighed i Ægteskab. En Mand kjøber sig en Kone, ligesom en Europæer kjøber en Neger. — Dette er smukt nok; thi saa myrder ingen sig af Kierlighed, siden man ingen har. — Fruentimmerne og Domestiquerne har Over-Commando og Regieringen, enten aabenbare eller ved List, i sær Maitresserne, hvilke har langt mere at byde og befale, end de gifte Koner. Hvad Mændene angaaer, da har de kuns at sørge for, at intet manqverer i Husene, hverken af det Unyttige eller af det Nyttige, — Nordmanden saae, at en fik Afslag i sin Ansøgning, som en Herre med Eed havde tilstaaet ham, fordi han ikke havde helset Tieneren dybt nok, og det som endda var det verste, fordi han havde glemt at gribe i Lommen: at en anden mistede sin givne Bestaltning, fordi han havde kaldet Huusholdersken Lille Moer, i Steden for Madame. — De

14

13 vare begge Mændenes eller Herrernes Favoriter; men dette kunde ikke hielpe dem det ringeste. — Madame-Navnet glemt, Tieneren uden Audience-Penge- — Uforsonlige Syndere! — I sit 118 Aar, da han gjorde en Reyse til Fods paa en Tid af 28 Dage, som beløb sig til 200 Tydske Mile, (hvorfor skal man her regne paa Tydsk? — jeg veed det ikke. Elskerne af alt Fremmet, har saaledes vildet have det, og om man havde vildet regne paa Tyrkisk, maatte vi vel have ladet os Nøye,) havde han og nogle Natte-Syner og Drømme. Han drømte, for Exempel, at Scandinavien var fuld af Ukrud, som var kommen fra Allemanien. Dette Ukrud var af forskiellig Art; men alle lige i at foragte de andre Dyr, bespottede og hade dem. I det øvrige havde nogle Slangelignelser; andre Dueskabning, andre befandtes uden Hierner; eller og med Hierner, fulde af Fluor. Nordmanden saae; at dette Ukrud skulde i en Hast udryddes, opbrændes og fortæres ved en nye opgaaende Soel i Nord. — Man har vildet forklare dette om Pietisterne.

- Ellers, som han kort forhen var ble-

15

14

ven gift, fik han saa meget med Huus-Sager at bestille, at han ikke havde Tid til at drømme og see Syner. Dog drømte han idelig, at han havde gjort taabeligt i at gifte sig; thi, om end han kunde være duelig, uagtet sin høye Alder, saa var hans første Kone dog ganske vist uduelig; thi vi veed af sande Efterretninger, at hun heed Maren Michaels Datter, og var 60 Aar gammel. Saa ofte derfor St. Nicolai Sangverk gik, som erindrede ham om denne Ægteskabs-Act, blev han saa bister, at han var ferdig at rive sine Øyne ud. — Som Enkemand begyndte han at see Syner igien. — Han faae i Luften en Stjerne af største Størrelse, og prægtigste Skin: den var i Form af et C7. med tvende Kroner over. Den glimrede lige over vores Horizont. Astrologerne bleve

kaldede, som alle eenstemmig forsikrede, at Stiernens betydede Nordens Glæde og Lyksalighed, Frihed, Ære, Høyhed, og en nye Tidspunct for de Lærde, at den Tid var nu kommen, da Tvilling-Rigets Styrere skulde ansees for den største, for den viseste og beste Monarch paa Jorden, at deraf vilde flyde Frihed

16

15

for alle Stænder, end og for Bønder og Forfattere; at Handelen vilde vidt og bredt udstrekke sig; at Lærdom vilde faae en nye Anseelse, og anvendes til Rigernes sande Gavn og Nytte, at Soldaterne vilde blive forskrekkelige for Landets Fiender, og Floden til en Redsel for de mægtigste Nationer; at Raadet vilde være af Landets viseste Mænd, og alle Embeder opfyldte med de Klogeste og Redeligste; at Undertrykkelse skulde være lige saa langt fra de Fattige, som de Rige; at Præsterne skulde vide, at der hørte mere til deres Embede, end een Prædiken hver 7de eller 14de Dag: med eet Ord, at Nordens Sønner skulde blive saa lyksalige, som Menneskene kan blive det paa Jorden. Dette var hans sidste og behageligste Syn. — Nu er han blind, og kan ikke see mere, følgelig ingen flere Syner have; thi det Ord Syn kommer af at see. Dog holdt! — Han er ikke blind. Det er kuns en Caprice af

Øynelaagene, som nesten ganske bedækker Øynene. Kan ingen skaffe Raad herimod? skulde det ikke kunde være mue-

17

16

ligt? — Jeg veed ikke. I det mindste har vi Læger nok, og vi blive jo idelig besøgte af fremmede Øyen-Doctere og Markskrigere, eller Qvaksalvere, hvilke end og curere dem, som ere stokblinde født til Verden.

FINIS.